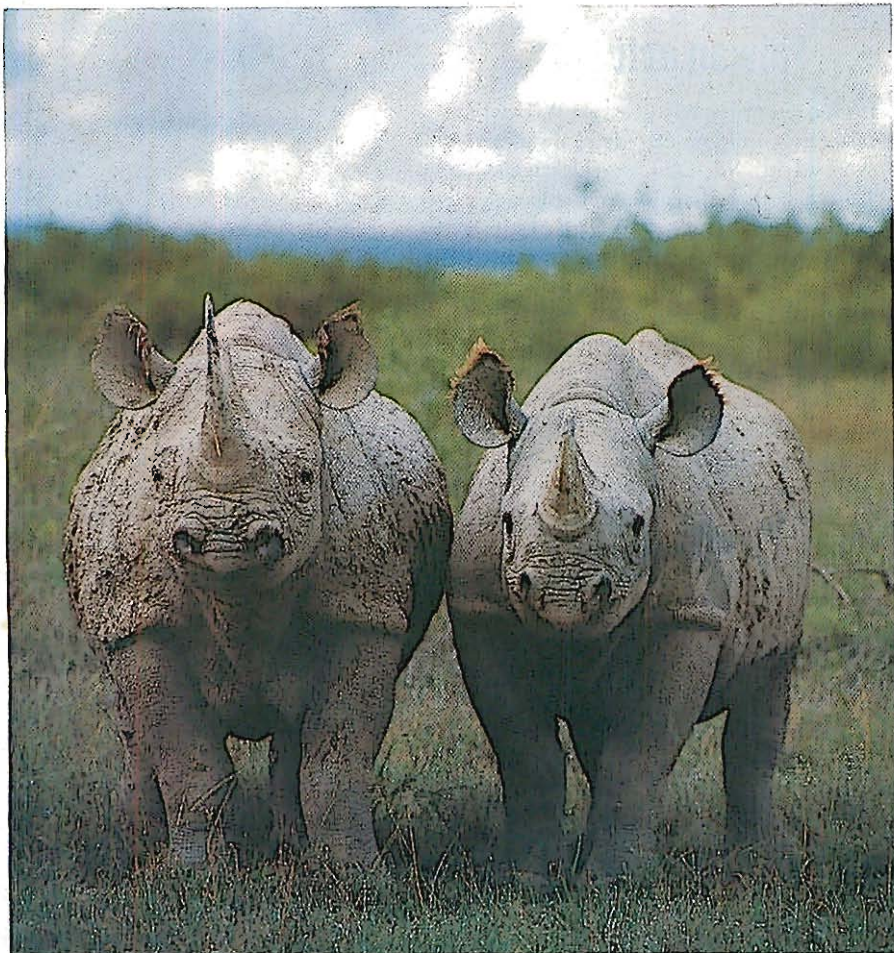

Paardemiddel moet zwarte neushoorn redden

door Lucienne van Ek

Neushoorns kun je niet aaien. Daar zijn ze te prehistorisch voor. Je kunt ze wel doden, hun hoorn afzagen en die voor f 13.000,- per kilo verkopen aan oosterse artsen. De vraag naar neushoorn-hoorn is groot, het aantal nog levende neushoorns wordt elke maand kleiner. Het Wereld Natuur Fonds grijpt nú in. Radicaal. Want anders hoeft het straks niet meer. Natuurjournaliste Lucienne van Ek vertelt waarom.

Op 19 augustus 1991 ontmoette ik een van de laatste zwarte neushoorns van Afrika. Het emotioneerde me meer dan ik had kunnen denken. Ze stond met haar kind bij een stekelig acaciabosje op de wuivende, Keniaanse savanne. Het struikgewas bewoog af en toe. Door mijn verrekijker tuurde ik naar de bek van de bijna vierkante kolos: met haar puntige bovenlip rukte ze takken en twijgjes af en werkte die met smaak naar binnen. Compleet met de vier centimeter lange, keiharde en naaldscherpe doorns waarmee acaciatakken nu eenmaal begroeid zijn! Hoe langer ik keek, hoe meer kippevel ik kreeg. Maar de neushoorn maalde onverstoorbaar door. De enorme prikkers deerden haar kennelijk niet en rond haar gestaag bewegende lippen zag ik geen spatje bloed.

Zit hun tijd erop?

Plotseling stopte ze met eten en hief haar zware hoofd. Dwars door de verrekijker heen keek ze me aan met de peilloze, prehistorische blik van een wezen dat al duizenden jaren langer op aarde rondzwerft dan Homo sapiens. Het belachelijk kleine oog in die grote grijze kop was betraand en priemend. Ineens kreeg ik het gevoel dat ze me helemaal doorzag. Alsof het de wilde natuur zelf was die haar blik op mijn nietige persootje richtte. Verward liet ik m'n verrekijker zakken. Ze snoof. Toen draaide ze me haar gepantserde achterwerk toe en draafde weg, flank aan flank met haar kalf. Ontroerd keek ik haar nog een hele tijd na. Omdat me ineens iets duidelijk was geworden. Een neushoorn is geen relict uit de oertijd, dat zijn langste tijd op aarde heeft gehad en in dit computertijdperk eigenlijk niet meer thuishoort. Dit vreemde, vervaarlijke brok natuur is een waarheid op zich; die volledig losstaat van computers, modern wildbeheer, dierentuinen en andere mensendingen.

Eigenlijk weten we niets van deze kolossale, stoffige dieren. Helemaal niets. Alleen maar dat ze er zijn, net als wij. En dat het beslist niet aan ons is om te bepalen dat hun tijd erop zit. Het Wereld Natuur Fonds is al dertig jaar bezig om neushoorns te bescher-

Nee, echt aaibaar zijn ze niet. Zeker niet wanneer ze net een modderbad hebben genomen. Maar toch... wie zou dit aandoenlijke stel dikhuiden nu kwaad toewensen? Het Wereld Natuur Fonds wil hun toekomst veilig stellen nu het nog kan. Met of zonder hoorn...

men. Met wisselend succes. De laatste tijd gaat het ineens heel slecht. Niet zo verwonderlijk als je beseft dat een kilo neushoorn-hoorn inmiddels dertienduizend gulden oplevert. Een astronomisch hoog bedrag voor een stuk neus. Logisch dat sommige mensen stroper worden. Met alle gevolgen van dien. Het aantal zwarte neushoorns is in Afrika dan ook schrikbarend geslonken. In 1960 denderden er zo'n 65.000 over het Afrikaanse continent. In 1987 waren het er nog maar 5000, in 1991 4000 en nu, in 1992, zijn het er waarschijnlijk minder dan 2000!

Hoe zeldzamer de neushoorn wordt en hoe moeilijker te vinden en te doden, hoe meer geld er wordt betaald voor zijn hoorn. Want in het Verre Oosten schrijven Koreaanse en Taiwanese artsen verpulverde en tot pillen gedraaide neushoorn-hoorns nog steeds voor als hèt medicijn tegen koorts, abcessen, epilepsie, griep, neusbloedingen, rusteloosheid, deliriums en vergiftigingen. Westerse onderzoekers hebben vastgesteld dat het spul inderdaad een koortswerende werking heeft, al is het effect op de andere kwalen niet duidelijk.

Voorlopige oplossing

Het gaat natuurlijk niet aan om mensen te dwingen hun traditionele medicijnen die ze al tweeduizend jaar gebruiken, overboord te gooien. Het Wereld Natuur Fonds beseft dat maar al te goed. Mogelijk zal het er op neer komen dat Oosterse artsen voor een aantal ziekten op beperkte schaal neushoorn-hoorn blijven voorschrijven, terwijl ze voor andere ziekten gebruik gaan maken van alternatieven. Bijvoorbeeld de hoorn van tamme waterbuffels, dat dezelfde koortsverlagende werking heeft. Of aspirine uit het Westen, al zal dat natuurlijk ook niet een-twee-drie zijn ingeburgerd. Dat kan alleen als het in de toekomst mogelijk zal zijn om op een duurzame manier hoorns te 'oogsten', zonder dat de neushoorn daar als diersoort nadeel van ondervindt. Dat betekent, dat er de komende jaren veel overleg zal moeten worden gepleegd. Met regeringen, met artsen, met docenten in de gezondheidszorg. Er moet worden vastgesteld hoeveel hoorn er op dit

Taiwan actueel

Uit een recent gesprek tussen het WNF en vertegenwoordigers van de Taiwanese overheid in Nederland is gebleken dat Taiwan heeft besloten om verschillende aanbevelingen van WWF-TRAFFIC over te nemen. Medicijnen waarin neushoorn-hoorn is verwerkt, mogen nu alleen nog maar op doktersrecept worden verstrekt en niet zomaar op straat worden verkocht. Bovendien zijn de kopers verplicht om een schriftelijk bewijs te vragen, waaruit blijkt dat de hoorn afkomstig is uit een legale bron. Ook maakt de overheid inmiddels ernst met het inventariseren van de hoeveelheid hoorn die op dit moment in Taiwan in omloop is.

Het onthoornen van een verdoofde neushoorn door een natuurbeschermings-team. Het ziet er akelig uit, maar toch is het een pijnloze behandeling. Een neushoorn-hoorn bestaat namelijk uit heel dicht in elkaar gedraaid haar, en bevat geen enkele pijnzenuw.

Zimbabwe actueel

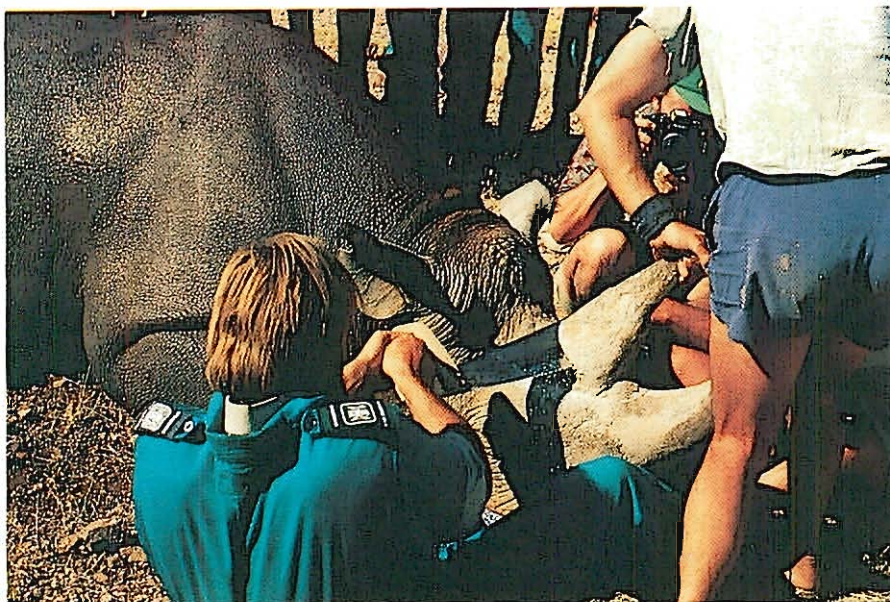
In Zimbabwe zijn momenteel drie onthoornings-teams aan het werk. In het Mwange National Park ontteden zij in de drie weken vóór het ter perse gaan van dit nummer van PANDA 35 zwarte neushoorns van hun hoorn. In dit park lopen ook al 64 onthoornde witte neushoorns rond. Na lang zoeken vonden de teams in Matusadona National Park maar 17 zwarte neushoorns die onthoond konden worden. En dat terwijl hier twee jaar geleden nog zo'n 1500 dieren rondliepen! De 14 zwarte neushoorns die in Chete Safari Area konden worden gevangen, zijn meteen naar veiliger oorden overgebracht.

Zowel zwarte neushoorns, zoals deze in een Keniaans moerasje, als witte neushoorns zijn gewoon grijs. Het duidelijkste verschil tussen de twee soorten is hun manier van eten: de witte graast van de grond en heeft een brede bek, de zwarte plukt blaadjes van bomen en struiken en heeft dus een puntige bovenlip waarmee hij gemakkelijk kan grijpen.

Een alerte moeder en haar kind tussen acaciastruweel. Let op de enorme stekels tussen het weinige groen: als mens zou je er niet aan moeten denken, maar een zwarte neushoorn eet deze takken met smaak!

WWF

moment in Taiwan en Korea is en hoe lang de artsen daar nog mee voort kunnen. Dat kost allemaal veel goede wil, veel geld en vooral... veel tijd. Tijd die de laatste zwarte neushoorns niet hebben, want de stropers zitten ze dag en nacht op de hielen.

Tijd winnen

Er moet dus hoe dan ook snelle actie komen in Afrika. Het Wereld Natuur Fonds wil nu vooral tijd winnen. En daarvoor is het nodig om bij alle nog levende zwarte neushoorns de hoorn af te zagen. Ze moeten dus stuk voor stuk worden opgespoord, met een verdovingsgeweer neergeschoten en dan van hun hoorn worden ontdaan. Geen leuke oplossing (al ondervinden de dieren er geen pijn of nadeel van), maar op dit moment wel de enige. Het wegnemen van de hoorns is ook geen permanente oplossing: neushoorn-hoorn groeit daarna vanzelf weer aan, met negen centimeter per jaar.

Misschien kunnen er in de toekomst speciale neushoorn-farms worden opgezet in Afrika. Daar kan dan hoorn van levende neushoorns worden 'ge-oogst' om zo aan de vraag te kunnen voldoen. Wanneer deze duurzaam verkregen hoorn voor een lagere prijs op de markt komt, is stropen niet langer interessant. Maar zulke farms zijn niet van de een op de andere dag in bedrijf, want neushoorns houden is bepaald niet te vergelijken met het houden van koeien of ander vee. Zo planten ze zich bijvoorbeeld maar langzaam voort.

Dringende oproep!

En eerst moeten natuurlijk die tweeduizend neushoorns die nu nog over zijn, voor uitroeiing worden behoed. Voor het onthoornings-programma is 1,3 miljoen gulden nodig. Het Nederlandse en het Engelse Wereld Natuur Fonds zijn druk bezig om dat nu bij elkaar te krijgen. Daarbij rekenen we ook op uw betrokkenheid. Maakt u alstublieft een bijdrage over op giro 25, ten name van het Wereld Natuur Fonds in Zeist, onder vermelding van 'Zwarte Neushoorn'. Dan kunnen we deze spoedoperatie zo snel mogelijk tot een goed einde brengen. ■

R. CAMPBELL/COLEMAN

H. REINHARD/COLEMAN

WWF

PANDA

WERELD NATUUR OKTOBER 1992 NR. 10

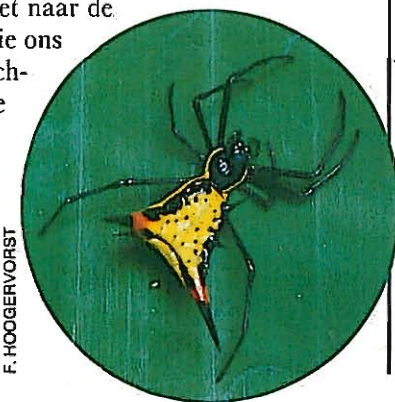
**ZWARTE NEUSHOORN
TROPISCH HARDHOUT
WATER**

Helpt u ons ook in 1993?

Zal het Wereld Natuur Fonds erin slagen de zwarte neushoorn voor uitsterven te behoeden? Lukt het vóór het jaar 2000 in Nederland 2000 km² nieuwe natuur te ontwikkelen? Gaan de tropische regenwouden op de wereld verloren of slaagt het Wereld Natuur Fonds in zijn opzet en weet het de oppervlakte beschermd tropisch bos vóór de eeuwwisseling te verdubbelen? Allemaal vragen waarvan het antwoord onze organisatie in de ziel raakt. Eén ding weten we met z'n allen heel zeker: het zal moeten. Als we falen, is het gedaan met de zwarte neushoorns en de regenwouden. En is de natuur in Nederland veel armer dan ze hoeft te zijn. En is de vraag die we in het vorige nummer in het kader van onze nieuwe reclamecampagne stelden, 'Geven we de aarde op of geven we de aarde door?', in het nadeel van de aarde beantwoord.

Er is nog een ding dat we heel zeker weten. Zonder hulp van onze donateurs, uw hulp dus, zijn we nergens. Plannen maken zonder achterban heeft geen zin. Daarom vragen we u ook in 1993 donateur van het Wereld Natuur Fonds te willen zijn. In bijgaande brief, die overigens niet naar de meer dan 100.000 donateurs wordt gezonden die ons reeds voor hun donatie van 1993 hebben gemachtigd, leest u meer over ons werk en de wijze waarop u uw jaardonatie kunt overmaken. Allen die ons machtigden willen we graag heel hartelijk bedanken. En iedereen die onze donatiebrief ontvangt: we hopen dat u ons steunt. Het Wereld Natuur Fonds werkt niet voor zichzelf, maar voor de tropische bossen, de wetlands, de zwarte neushoorns, kortom: voor u. (WV)

F. HOOGHEVOORST

INHOUD

5 Paardemiddel moet zwarte neushoorn redden

Zonder hoorn is hij oninteressant voor stropers

8 Er groeit antiek woud in de Atlantische Oceaan!

Nico Vermeulen ontdekte de laatste Europese oerwouden op Atlantische eilanden

12 Hardhout hoeft niet

Louvredertjes van ramin en kozijnen van meranti: kunnen we echt niet zonder?

15 Water in zijn element

Wetlands blijven boeien, want water ligt nooit stil

18 Laatste Nieuws

PANDA

Maandblad van het Wereld Natuur Fonds
28e jaargang nr. 10
oktober 1992

PANDA is het maandblad van de Stichting Het Wereld Natuur Fonds-Nederland, de Nederlandse afdeling van WWF (World Wide Fund for Nature). Het verschijnt 11 x per jaar en wordt gratis toegesonden aan de donateurs.

Hoofredactie: Harm Rozie.

Eindredactie en productie: Willem Vermeulen.

Redactie: Geert-Jan Roebbers, Harm Rozie en Willem Vermeulen.

Redactieraad: Drs. S. M. ten Houte de Lange, Ir. D. G. Houtgraaf en Mr. A. D. Vas Nunes.

Artikelen uit PANDA mogen worden overgenomen na toestemming vooraf, mits de bron wordt vermeld. Iedere overname en gebruik van het Panda-logo is - als beschermd beeldmerk - slechts mogelijk na voorafgaande toestemming.

Adresveranderingen

Bij verhuizing onderzoeken wij u ons daarvan via het PIT-verhuisbericht op de hoogte te stellen. Mocht dat niet mogelijk zijn of is uw PANDA onjuist geïndexeerd, richt u zich dan tot de Donateursadministratie van het Wereld Natuur Fonds. Vermeldt u dan a.u.b. uw administratienummer (zie de adresering op de PANDA-wikkel).

Secretariaat Wereld Natuur Fonds

Bezoekadres: Eerste Hogeweg 2, Zeist.
Postadres: Postbus 7, 3700 AA Zeist.
Telefoon: 03404-22164. Telefax: 03404-12064.
Postrekening 44466, Zeist.
Bank: Mees & Hope N.V., Utrecht, rekening 21.36.50.797 (gironummer bank: 6400).

Verzendhuis Wereld Natuur Fonds

Postbus 7, 3700 AA Zeist; postrekening 58.800.

Rechtstreeks bellen

Donateursadministratie: 03404-21024.
Verzendhuis: 03404-16505.

Donatiebedragen

Donateur: ten minste f 30,-. Jeugd-donateur (tot 21 jaar): ten minste f 24,-. Ranger (8-16 jaar): f 24,-; zij ontvangen 11 x per jaar het blad TamTam. Rangersupporter (boven 16 jaar): f 24,- plus f 6,- voor het Natuur Educatie Fonds; totaal: f 30,-. (Bij verzending buiten Nederland worden alle bovenstaande bedragen met f 10,- verhoogd.) Donateur voor het leven: ten minste f 800,- ineens (bij 60 jaar en ouder: f 400,-). Betalingen op postrekening

44466, t.n.v. Wereld Natuur Fonds, Zeist, o.v.v. het gewenste.

PANDA in gesproken vorm

PANDA verschijnt ook in gesproken vorm met medewerking van het Centrum voor Gesproken Lectoraat in Grave. Donateurs kunnen zich voor informatie wenden tot de Donateursadministratie van het Wereld Natuur Fonds.

Advertenties

De opbrengst van de advertenties in PANDA drukt de kosten van het blad. Hierdoor komt meer geld voor natuurbehoud beschikbaar.

Voor de strekking en inhoud van de geplaatste advertenties draagt het Wereld Natuur Fonds noch de redactie op enigerlei wijze verantwoordelijkheid. Acquisitie: Grafische bedrijven Bosch & Keuning, Postbus 1, 3740 AA Baarn, tel.: 02154-82340.

Grafische verzorging

Grafische bedrijven Bosch & Keuning - Baarn.

Bij de voorplaat:

Het is triest maar waar: zonder dat imposante wapen op zijn snuit is deze stoere zwarte neushoorn een stuk veiliger dan met. Zo heeft de natuur het niet bedoeld. Het onthoornings-programma van het Wereld Natuur Fonds moet u dan ook zien als een voorlopige noodoplossing. De laatste 2000 neushoorns in Afrika mogen we niet ook nog verliezen in de strijd tegen de stropers.

(Foto: S. Trevor/Bruce Coleman)